

GERIJATRIJSKA BOLNICA U GRAZU

Austrija ima oko 8 milijuna stanovnika. Starijih od 65 godina života bilo je 2000.-te godine 20,8% (cca 1,6 mil.), a procijene za 2035. godinu kreću se oko 36,2% (cca 3 mil.). Starijih od 85 godina života bilo je 2000.-te 1,75% (cca 140 000), a procijene za 2035. godinu kreću se oko 6,25% (cca 500 000). Vidimo da se radi o prilično staroj populaciji čiji će se broj znatno povećavati. Stoga postoji i značajna potreba za odgovarajućim zbrinjavanjem osoba starije životne dobi.

Ignaz L. Nascher (1863 – 1944) prvi uvodi termin «Geriatric», a prof. dr. Walter Doberauer 1955. godine utemeljuje Austrijsko društvo za gerijatriju i gerontologiju. Od tada, pa do danas održavaju se godišnji kongresi s naznačenog područja u gradu Beču.

Austrija raspolaže s 685 specijalizirane gerijatrijske postelje raspoređenih na 22 odjela diljem zemlje. Plan za 2005. godinu je ostvariti 2049 gerijatrijskih postelja na 52 odjela. Specifičnih smještaja za oboljele od Alzheimerove bolesti nema; moguće je zbrinjavanje u pojedinim domovima za njegu, ali se intenzivno radi na pripremama za izgradnju Centra za Alzheimer u Grazu u vidu dnevnog boravka i dnevne bolnice. Prioritetna aktivnost austrijskih gerijatrijskih stručnjaka je dodatna rehabilitacija starijih osoba i njihov povratak i/ili što duže zadržavanje u vlastitom domaćinstvu. Dokazano je da takav način zbrinjavanja predstavlja značajno manji financijski trošak, a potiče samopouzdanje i odgovornost starije osoba i podržava veću razinu njene funkcionalnosti. Dugotrajne hospitalizacije kao posljedice nerješene egzistencijalnog pitanja u Austriji su prošlost.

Graz je glavni grad savezne regije Štajerske. U zapadnom dijelu predgrađa Graza nalazi se Gerijatrijska bolnica. Medicinski direktor Gerijatrijske bolnice je gospodin prim. dr. med. Eric Stoiser, a voditeljica odjela akutne gerijatrije i remobilizacije/rehabilitacije je gospođa Marianne Scala, dr. med. spec. neuropsihijatar.

Gerijatrijska bolnica u Grazu obuhvaća 302 postelje, arhitektonski raspoređene u dvije zgrade okružene parkom i izuzetno lijepo uređenim okolišem. Obuhvaća odjel akutne gerijatrije i remobilizacije/rehabilitacije, odjel dugoročnog/produženog gerijatrijskog liječenja, deset hospicijskih postelja (jedini u Štajerskoj), jedinicu intenzivne skrbi (komatozna stanja), laboratorij za opću dijagnostiku, mobilni tim za kućnu njegu i pomoć, savjetovalište za obitelj i srodnike, te snažan menadžment bolnice i tim za odnose s javnošću. Gerijatrijska bolnica suradno je povezana sa svim obiteljskim liječnicima ovog područja i socijalnom skrbi. Ističu da je povezivanje u mrežu usluga na tržištu od iznimne važnosti za razvoj cijelovite medicinske i psihosocijalne skrbi za starije ljude. Na razini bolnice standardi zaposlenika su sljedeći:

- liječnik 1 : 9 pacijenata
- med. sestre i negovatelji 1: 1,5
- fizioterapeuti i ergoterapeuti/radni terapeuti 1:8,4
- psiholog 1: 100
- socijalni radnik 1: 50

Prisutan je stalan nadzor pacijenata, te međusobna profesionalna podrška i supervizija. Multidisciplinarni tim stručnjaka djeluje na stabiliziranju općeg stanja pacijenta. U pravilu se računa s dužim zadržavanjem u bolnici.

Uvažavaju se fizičke, psihičke, socijalne i duhovne potrebe oboljelog. Nastoji se postići zadovoljavajuća razina funkcioniranja i samostalnosti oboljelog, te omogućiti njegov povratak u primarnu obitelj odnosno vlastito domaćinstvo. Bolnica ima također i jedinicu za prijevoj bolesnika u bolnicu, te povratak kući. Financiranje liječenja i boravka u ovoj bolnici je, kako domaćini kažu *mješovito*»: troškovi se dijele između pacijenta, članova obitelji i srodnika, iz opskrbnine, iz davanja sustava socijalne skrbi, te iz proračuna grada Graza.

Osobito me je dojimo odjel AGR (odjel akutne gerijatrije i remobilizacije/rehabilitacije). Ovaj odjel egzistira od ožujka 2001. godine. Obuhvaća 25 postelja, raspoređenih u 12 dvokrevetnih i 1 jednokrevetnoj sobi. Sobe su vrlo uredne i ugodno namještene, svaka ima kupaonu s WC-om, balkon s pogledom na park, televizor i telefon. Na ovom odjelu predviđeno je liječenje od 28 do 90 dana. Nakon prvog tjedna bivanja u bolnici vrši se *Prva gerijatrijska procjena i prognoza*. Uz multidisciplinarnan stručni tim mogu biti uključeni članovi obitelji i sama oboljela osoba. Ovom prilikom raspravlja se o stanju pacijenta (mobilnost, rizik padova, aktivnosti svakodnevnog života, mogućnosti osjetilnih opažanja, orijentiranost, usmjerenost i održivost pažnje, nutricija, socijalna situacija i dr.) i planovima za budućnost: otpust kući, premještaj u dom za njegu ili zadržavanje na dugoročnoj/produženoj gerijatriji. Svakog jutra se održava tzv. okrugli stol kada predstavnici svih sudjelujućih profesija daju kraće prikaze stanja bolesnika, a svakog ponedjeljka je tzv. veliki okrugli stol u kojem sudjeluju svi zaposlenici (osim onih koji dežuraju uz pacijente) i razrađuju se planovi aktivnosti u bolnici i stalne stručne izobrazbe zaposlenika.

Neka od obilježja gerijatrijskih pacijenata su: dublja biološka starost, multimorbiditet, nespecifična simptomatologija, atipičan tijek bolesti, promjenjena farmakokinetika i farmakodinamika, psihička nestabilnost, imobilnost, inkontinencija, intelektualno nazadovanje, psihičke smetnje, psihijatrijska oboljenja – potreba za tuđom pomoći i njegom.

Od ožujka 2001. godine do rujna 2003. godine na ovom odjelu bilo je hospitaliziran 391 pacijent, prosjek godina života je bio 81, trajanje bivanja u bolnici 57 dana. Nadalje, 165 osoba je otpušteno, od toga 92 osobe kući, a preostali u domove za njegu.

Na ovom odjelu stalno djeluju 2 liječnika, 15 medicinskih sestara i njegovatelja, 2 fizioterapeuta, 1 ergoterapeut/radniterapeut, te suradno socialni radnik i psiholog. Cijena jednog dana kompletne skrbi za nepokretnog bolesnika na ovom odjelu je 135 Eura. I u ovom slučaju financiranje je mješovito: pacijent, srodnici, opskrbnina, socijalni sustav, proračun grada Graza (proračun grada najviše financijskih sredstava izdvaja za ovaj odjel). Stručnjaci ističu veliku potrebu za njegovateljima i dobrovoljcima (volonterima) s odgovarajućom izobrazbom iz gerontologije i gerijatrije.

U Austriji postoji specifična izobrazba za stručnjake različitih profila s područja gerontologije. Tako razlikujemo:

- Gerijatrijsku diplomu austrijske liječničke komore (samo za liječnike, poglavito za spec. neurologe i interniste, te psihijatre i liječnike obiteljske medicine) – pri Sveučilitu u Beču na Medicinskom fakultetu postoji katedra za gerontologiju; specijalizacija iz gerontologije, za sada, ne postoji.

- Sveučilišnu izobrazbu za gerontologe – (*ULIG – Universitätslehrgang für Gerontologie*) namjenjenu interdisciplinarnom profilu stručnjaka (liječnici, socijalni radnici, psiholozi, nutricionisti i dr.) koji mogu sudjelovati u postupku liječenja i rehabilitacije gerijatrijskih bolesnika; po završetku studija stječe za zvanje akademskog gerontologa.

Oba studija traju 4 semestra, obuhvaćaju predavanja, seminare i praktični rad u gerijatrijskim bolnicama. Po završetku studija piše se završna radnja i prezentira nastupno predavanje.

U ovoj izuzetnoj ustanovi stalan naglasak je na kvaliteti življenja i pacijent je stalno u središtu događanja. Intenzivno se radi na povezivanju socijalne mreže i dostojanstvenoj starosti: pokretna/samostalna starija osoba, zadovoljna sobom, dobro prihvaćena od srodnika, u vlastitom okruženju, društveno aktivna, ponosna na sebe i svoje godine života.

Podsjetimo se, u Hrvatskoj danas postoji samo jedan psihogerijatrijski odjel, a on se sa svojih 13 kreveta za akutne slučajeve i 86 kreveta za kronične psihijatrijske bolesnike nalazi u PB Vrapče. Uz njega, odjel koji je kadrovski i prostorno organiziran da zadovoljava uvjete da bude psihogerijatrijski, nalazi se u PB Rab i ima 43 kreveta za kronične psihijatrijske bolesnike. Dakle, Hrvatska trenutačno raspolaže sa 142 namjenska psihogerijatrijska kreveta.

Krajnje je vrijeme da se konkretnije aktiviramo oko zbrinjavanja ljudi starije životne dobi.

Daša Poredoš